

UUDENKAUPUNGIN KAUPUNKI

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026-2028

Laadintaohjeet

Kaupunginhallitus 16.6.2025

Suunnittelukehys 2026-2028

Kaupungin talousarvion ja taloussuunnitelman tavoitteiden tulee perustua kuntalain mukaan kuntastrategiaan. Kuntastrategia tullaan uudistamaan uuden valtuustokauden alkaessa. Nykyinen voimassaoleva strategia Uudenkaupungin Oikeenlaista kemiaa perustuu painopistealueisiin: vastuullinen kasvu, hyvä elämä ja toimiva yhteistyö.

Suunnittelukehysten perusteet

Talousarvioesityksen periaatteet ovat:

- Talousarviossa on pyrittävä rakenteellisiin, toiminnallisiin ja tuottavuutta parantaviin muutoksiin.
- Talousarvion taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden tulee tukea kaupungin strategian toteuttamista.
- Palvelutoiminnan pysyviä henkilöstöresursseja ei yleensä voi lisätä. Palvelukeskusten on aina selvitettävä, voivatko palvelukeskukset järjestää palveluja yhdessä, voidaanko henkilöstöresursseja käyttää joustavasti palvelukeskusten ja palvelualueiden kesken ja löytyykö muita ratkaisuja ja keinoja palvelujen tuottamisen tueksi ja avuksi.
- Tilojen käyttöä tulee tehostaa koko kaupungin tasolla toimialoittain ja näin säästää tilakustannuksista. Tehostamistavoite koskee kaikkia kaupungin toimialojen käytössä olevia tiloja ja siinä huomioidaan sekä kaupungin omistamat että muilta vuokraamat tilat.

Talousarvio ja suunnitelmakausi

Käyttötalousosa ja investointiosa laaditaan 3-vuotiskaudelle (2026–2028). **Budjetointiohjelmaan syötetään kustannuspaikoittain kuitenkin vain talousarviovuoden 2026 luvut.** 2027 ja 2028 vuodet budjetoidaan keskitetysti talouspalvelujen toimesta.

Käyttötalouden rakenne

- a) Valtuuston hyväksymä sitovuustaso (esitetty: lautakunta pl. Elinkeino- ja työllisyyspalvelut)
Yhteenveto: tilivelvolliset, käyttötalous tiliryhmittäin, henkilöstömäärä
- b) Palvelualueet
 1. *Toiminta-ajatus* lyhyesti
 2. *Uutta/perustelut*: Merkittävät muutokset aiempaan ja niiden vaikutus henkilöstömäärään sekä tuottoihin/kustannuksiin. Ei lakisääteisten lisäysten resurssointi tule lähtökohtaisesti hakea palveluverkkoa uudelleen tarkastelemalla.
 3. *Resurssit*: Resurssimuutokset tulee perustella. (Erikseen laadittavaan henkilöstösuunnitelmaan kerätään keskeiset muutokset palvelussuhteissa mm. uudet ja lakautettavat toimet. Tästä ohjeistetaan palvelualueita erikseen)
 4. *Tavoitteet*: (tiedot kerätään erillisellä tiedonkeräyspohjalla, josta ohjeistetaan erikseen aikataulun mukaisesti.)
 5. *Suoritteet*: (tiedot kerätään erillisellä tiedonkeräyspohjalla, josta ohjeistetaan erikseen aikataulun mukaisesti.)
 6. *Käyttötalouden yhteenveto* (tuotot, kulut, toimintakate ja poistot)
- c) Palvelualueita alemmat budjetin laadintatasot (Palveluyksiköt)

Talousarvio laaditaan aina kustannuspaikkatasolla ja syötetään järjestelmään palvelualueilla. Lautakuntakohtaiset (pl. Elinkeino- ja työllisyyspalvelut) määrärahaehdotukset hyväksytään valtuustotasolla. (Kustannuspaikkakohtaisia määrärahoja, perusteluja, tunnuslukuja ja mahdollisia omia tavoitteita ei hyväksytä valtuustotasolla.)

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden on tuettava kaupungin strategian toteuttamista sekä kaupungin prosessimaista toimintamallia. Valtuustokauden alussa, kun uutta strategiaa ollaan vasta laatimassa, on mahdollista kuitenkin tarkistaa talousarvioon tulevia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita voimassa olevan strategian puitteissa.

Lautakuntien on talousarviota ja -suunnitelmaa laatiessaan huomioitava kaupungin palvelujen ja toiminnan kehittämisen yleisperiaatteet esim. vaihtoehtoiset palvelujen tuottamis- ja järjestämistavat.

Toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita ovat määrä-, laatu- ja taloudellisuustavoitteet. Tavoitteet kuvaavat toimintaa, tuloksia ja yksikkökustannuksia. Ne ovat palvelualueita sitovia.

Tavoitteiden pitää olla realistisia, selkeitä, mitattavissa olevia sekä toimintaa ja sen kehitystä kuvaavia. **Hyvä tavoite kertoo, mitä oleellista palvelualueella halutaan saada aikaan.**

Tarkastuslautakunta ja viime kädessä valtuusto arvioivat toiminnan tavoitteiden toteutumisen.

Hyvän tavoitteen tunnusmerkkejä ovat:

- Tavoitteiden on oltava selkeitä ja konkreettisia.
- Niillä on oltava **toimintaa ohjaava vaikutus**.
- Tavoitteiden toteutumista on voitava seurata (mitattavuus).
- Palvelualueen tai konserniyhteisön on voitava vaikuttaa tavoitteen toteutumiseen ja sillä tulee olla edellytykset sen saavuttamiseksi.

Hyvän mittarin tunnusmerkit

- luotettavuus
- yksiselitteisyys
- helppolukuisuus
- olennaisuus

Eli:

Hyvä mittari muuntaa tavoitteen sen etenemistä mittaaviksi tunnusluvuiksi ja tuottaa tietoa päätöksentekoa varten.

Hyvä mittari on selväpiirteinen, helposti ymmärrettävä ja helppokäyttöinen: mittaamisessa tarvittavat tiedot ovat helposti saatavilla, analysointi on vaivatonta.

Hyvä mittari on luotettava, eikä se ole helposti manipuloitavissa.

Hyvä mittari on omien toimenpiteiden vaikutuspiirissä.

Jokaiselle palvelualueelle on asetettava VAIN 3-5 keskeistä, merkittävää/mitattavaa tavoitetta.

Tunnuslukuja ovat suoritettavuus, tehokkuus/taloudellisuus ja toiminnan laajuustiedot, asiakastytyytyväisyys sekä voimavarat.

Palkat ja henkilöstökulut

Palkat

Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES) on voimassa helmikuun 2028 loppuun asti, ja sopimuskaudella palkat nousevat yhteensä 7,37 prosenttia. Vuodelle 2026 talousarviokehityksessä korotusarviona on käytetty 3 prosenttia.

Talousarvion palkkaliitteet vakinaisten palkkojen osalta toimitetaan yksiköille sähköpostitse **8.8.2025 mennessä**.

Sosiaali- ja eläkevakuutusmaksut

Tasausmaksu budjetoidaan keskitetysti talouspalveluissa lokakuun alussa kaikille kaupungin yksiköille/kustannuspaikoille henkilöstökulujen suhteessa.

Palkkaperusteiset palkkojen sivukulut budjetointiohjelma laskee automaattisesti ohjelmaan etukäteen tallennettujen prosenttien mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että sivukulutilit tulee talousarviota laadittaessa merkata nolliksi.

Mahdolliset Kevan ilmoittamat muutokset eläkevakuutusmaksuihin ilmoitetaan yksiköille myöhemmin.

Henkilöstösuunnitelma

Talousarvion yhteydessä tullaan laatimaan henkilöstösuunnitelma, johon kerätään keskeiset muutokset palvelussuhteissa (uudet ja lakkautettavat toimet). Palvelualueita tullaan ohjeistamaan asiasta myöhemmin.

ICT-kulut

ICT-kulut budjetoidaan talousarviossa osaltaan keskitetysti:

- Työasemat ja muut koneisiin liittyvät tarvikkeet budjetoidaan keskitetysti tietohallinnon toimesta. Erikoishiiret yms. budjetoidaan yksiköissä.
- Yleiset/yhteiset ohjelmat (esim. käyttöjärjestelmä, Office 365, virustorjunta jne.) ja niihin liittyvät kulut budjetoidaan keskitetysti tietohallinnon toimesta.
- Yksiköiden omat ohjelmat (esim. ProConsona, Primus, TeklaGIS jne.) ja niihin liittyvät kulut budjetoidaan yksiköissä.

Lisäinformaatiota ICT-kulujen budjetoinnista saa tarvittaessa ICT-päällikkö Pauli Lehtoselta puh. 040-668 2034.

Sisäiset erät

Kehyksen sitovana tasona on ulkoinen toimintakate. Kaupungin omilta palvelualueilta hankittavat ennalta sovittuun yksikköhintaan perustuvat palvelut, tarvikkeet ym. merkitään talousarvioon asianomaiselle tilille sisäisenä eränä ja myyjälle vastaavasti sisäisenä

tulona. Sisäisiä eriä ovat esim. talous- ja henkilöstöhallinto, laskutus, koulutus- ja kulttuuripalvelut, ateriapalvelut, liikuntapalvelut, sisäiset aine- ja tarvikepalvelut, sisäiset vuokrat, puhtaanapitopalvelut, sisäiset koneiden vuokrat ja atk-palvelut.

Sisäisten erien tallennus

Sisäiset erät on tallennetaan valmiiksi budjettiohjelman budjettipohjaan vuoden 2025 talousarvion mukaisesti. **Huom! Yksiköt eivät saa tehdä sisäisiin eriin muutoksia!** Lopulliset sisäiset erät tallennetaan esityspohjiin lokakuun alussa keskitetysti **talouspalveluissa**.

Sisäisiä palveluja tuottavien yksiköiden (=kustannuspaikkatasot) on ilmoitettava vuodelta 2026 muilta kustannuspaikkatasoilta laskutettavat euromäärät talouspalveluihin yksikön budjetin lautakuntakäsittelyn jälkeen.

Jos yksiköillä, joita laskutetaan sisäisesti, on tietoja tulevista laskutukseen liittyvistä muutoksista (esim. tilojen käyttö, ateriat tms.), yksikön on ilmoitettava muutokset laskutavalle yksikölle:

- **Rami Arola (rami.arola@uusikaupunki.fi)**
 - Kiinteistönhoidon maksut
- **Titta Taipalus-Laine (titta-taipalus-laine@uusikaupunki.fi)**
 - Ateriapalvelut
- **Heidi Karru (heidi.karru@uusikaupunki.fi)**
 - Puhdistuspalvelut
- **Pauli Lehtonen (pauli.lehtonen@uusikaupunki.fi)**
 - Atk-kustannukset
 - Puhelinvaihdepalvelut
- **Satu Saarinen (satu.saarinen@uusikaupunki.fi)**
 - Laskutus
 - Henkilöstöpalvelut
 - perustuu henkilöstömääriin, jotka ilmoitetaan suoritteiden Word-tilukossa
 - Talouspalvelut
 - perustuu henkilöstömääriin, jotka ilmoitetaan suoritteiden Word-tilukossa
 - Hallintopalvelut
 - perustuu henkilöstömääriin, jotka ilmoitetaan suoritteiden Word-tilukossa
- **Eeva Vuorinen (eeva.vuorinen@uusikaupunki.fi)**
 - Huoneistojen vuokrat (sisäliikuntapaikat, Crusell ja jäähalli)
 - Liikuntapalvelut
 - Matkailu
 - Sisäiset palkkauskustannukset
 - Terveysvalvonta
- **Mikko Jalonen (mikko.jalonen@uusikaupunki.fi)**
 - Konevuokrat

Suoritteet

Suoritetiedot kerätään erillisellä word-tilukolla, josta ohjeistetaan viimeistään **8.8.2025**. Tiedot on toimitettava viimeistään **2 viikkoa ennen toimielimen kokousta**

Investoinnit

Hankinta, esim. kalusto tai saneeraus, jonka arvo on olennainen eli **yli 15 000 euroa**, kuuluu investointiosaan.

Investointeja koskevat esitykset tehdään investointikohteittain. Huom. mikäli investointiin liittyy esimerkiksi avustus, tulee myös tulo huomioida.

Investointiohjelmassa tulee esittää vain sellaiset hankkeet, jotka ovat luonteeltaan investointeja, eivätkä sisällä kunnossapitoon kuuluvia käyttötalouden eriä. Palvelualueita pyydetään huomioimaan tämä investointikohteita esittäessään.

Investointihankkeiden esitysten pitää sisältää määrärahojen lisäksi perustelut vuositasolla. Myös mahdolliset vaikutukset käyttötalouteen on arvioitava.

Investointiesitykset ja investointien perustelut talletetaan tiedonkeräyspohjaan N:\TA-LOUS\Talousarvio 2026\Palvelualueet.

Investointien budjetointiin esitetään muutoksia mm. sitovuustasoa laskemalla. Sitovuustasoa esitetään hankekohtaiseksi kuitenkin siten, että pienempiä investointeja on mahdollista kerätä hankekoreiksi: esimerkiksi liikunta- ja leikkipaikkarakentaminen olisi yksi oma hankekorin eli sitovuustaso.

Talousohjelmatyöryhmä kokoaa investointiesitysten tiedot keskitetysti koko kaupungin osalta ja on tapauskohtaisesti palvelualueihin yhteydessä em. sitovuustason muutosten osalta.

Jotta ICT-hankinnat olisivat yhdenmukaisia ja hankinnan kohteet Uudenkaupungin tietotekniseen ympäristöön sopivia, niin niitä koskevat investointiesitykset tulisi hyväksyttävä tietohallintopäällikkö Pauli Lehtosella. Häneltä saa myös asiantuntija-apua kustannusarvioista yms.

Suunnittelukehykset

Suunnittelukehyksen sitovana tasona on **ulkoinen toimintakate**. Myös sisäisiä palveluja tuottavien palvelukeskusten osalta sitovana tasona on ulkoisten menojen ja tulojen välinen erotus.

Liikelaitokset

Aikaisemmassa talousarviossa linjattiin, että liikelaitosten tulosten on oltava suunnitelmakaudella positiivisia. Koska liikelaitosten ylijäämä on merkittävä tästä tavoitteesta esitetään luovuttavan.

Aikataulu

16.06.2025	(KH) Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion laatimisohteet ja suunnittelukehykset.
20.06.2025	Laatimisohteet ja suunnittelukehykset lähetetään palvelukeskuksille ja liikelaitoksille.
26.9.2025	Yksiköiden (=kustannuspaikkatasojen) tallennus budjetointiohjelmaan sulkeutuu.
lokakuu vko 41	(LTK) Lautakunnat ja johtokunnat ovat hyväksyneet omat talousarvioesityksensä.
lokakuu vko 42	(KJ) Kaupunginjohtajan talousarvioesitys
27.10.2025 (alustava)	(KV) Kaupunginvaltuuston talousarvioseminaari
10.11. ja 17.11.2025	(KH) Kaupunginhallituksen talousarviokäsittely
joulukuu vko 50/51	(KV) Kaupunginvaltuusto vahvistaa talousarvion.